

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 0 П 081050 24 Рев
Бања Лука, 05.11.2024. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Тање Бундало као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Сенада Тице као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице А.П.1 из Т., заступана по Дину Тешићу, адвокату из Бање Луке, против туженог А.П.2. из Т., заступан по Борису Шањевићу, адвокату из Требиња, ради развода брака, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 П 081050 23 Гж од 22.12.2023. године, на сједници одржаној дана 05.11.2024. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Одбија се захтјев тужитељице за накнаду трошкова ревизионог поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 95 0 П 081050 23 П од 12.9.2023. године разведен је брак странака, заједничка млдб. дјеца Млдб.1., Млдб.2. и Млдб.3. су повјерена тужитељици на заштиту и васпитање, а тужени је обавезан да на име издржавања дјеце плаћа мјесећно по 15% од своје плате за свако дијете почев од 19.01.2023. године па док за то постоје законски услови. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 П 081050 23 Гж од 22.12.2023. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовременом ревизијом тужени побија другостепену пресуду у дијелу одлуке о повјеравању и издржавању млдб. дјеце и то због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се оспорена пресуда у побијаном дијелу преиначи или укине и предмет у том дијелу врати на поновни поступак.

У одговору на ревизију тужитељица предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет овог спора је захтјев тужитељице да се разведе брак који је закључила са туженим 2008. године, да се троје млдб. дјеце повјере њој на заштиту и васпитање те да се тужени обавезе да доприноси издржавању дјеце.

Расправљајући о овом захтјеву нижестепени судови су утврдили: да су парничне странке2008. године у Т. закључиле брак, у коме су стекле троје млдб. дјеце и то Млдб.1., рођеног ...2009. године, Млдб.2., рођеног2011. године и Млдб.3., рођену2017. године; да су брачни односи тешко и трајно поремећени због чега је фактичка заједница живота прекинута крајем новембра 2022. године; да су обје странке запослене и да имају све потребне услове за бригу о дјечи; да тужитељица као мајка има бољи родитељски потенцијал од туженог и да су дјеца више усмјерена на њу; да је орган старатељства предложио да се дјеца повјере на чување и васпитање мајци тј. тужитељици.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су нашли да су се остварили услови за развод брака те су удовољили захтјеву тужитељице за развод брака, млдб. дјecu странака су повјерили тужитељици на заштиту и васпитање, а туженог обавезали да на име издржавања сваког дјетета мјесечно плаћа по 15% од своје плате коју остварује у КПЗ Т.

Одлуке нижестепених судова су на закону засноване.

Из одредбе члана 90. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 54/02 до 63/14, даље: ПЗ) произилази да су за одлуку о чувању и васпитању дјеце мјеродавне прилике у вријеме доношења одлуке о томе, а при одлуци о додјели дјеце једном од родитеља одлучујући је, прије свега, интерес дјеце. Имовинско стање родитеља узима се у обзир, али у првом реду код утврђивања висине доприноса за издржавање дјеце који треба да даје онај родитељ коме дјеца нису повјерена (овдје: тужени).

У свакој парници која се тиче смјештаја, чувања и васпитања дјеце, суд треба да узме у обзир мишљење органа старатељства, али то мишљење не може замијенити доказивање које се иначе мора провести. О истинитости чињеница суд одлучује на основу доказа, као и резултата цјелокупног поступка. И под претпоставком да су дјеца странака изразила жељу да остану код једног од родитеља на чувању и васпитању, у складу са одредбом из члана 92. ПЗ, та њихова изјава није одлучујућа за одлуку суда, који може да одлучи супротно од онога што дјеца желе, али се у таквом случају требају дати ваљани разлози из којих се према одређеним околностима случаја има закључити да оно што дјеца желе није у њиховом интересу.

Стоји ревизиони навод да писмени извјештај Центра за социјални рад Требиње број ... од 08.5.2023. године нема својство налаза и мишљења вјештака у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 и 27/24, даље: ЗПП) без обзира на то што су га потписали, поред директора и правника, и стручна лица - социолог и психолог. У овој врсти спора Центар за социјални рад, као орган старатељства, има процесни значај странке у односу на стављање приједлога о заштити, васпитању и издржавању дјеце у смислу члана 73. ПЗ. Центар је овлаштен да у границама тог приједлога износи чињенице које странке нису навеле и предлаже да се изведу потребни докази те да улаже правна средства и предузима друге парничне радње. Због тога чланови стручног тима Центра не

могу имати својство вјештака него евентуално стручних помагача странке. Како је напријед наведено, суд није везан приједлогом одн. мишљењем Центра коме од родитеља треба повјерити дјецу на заштиту и васпитање, али они могу послужити суду да правилно усмјери доказни поступак. Пресуда се увијек мора заснивати на чињеницама које су странке изнијеле и на доказима које је суд прибавио по приједлогу странака или по службеној дужности (члан 8. ЗПП). Осим тога, одлучујући разлог за доношење одлуке у овој врсти спора је трајни интерес дјече у погледу услова њиховог даљег живота, заштите, васпитања и развоја.

Судска пракса стоји на становишту да се дијете узраста кћерке парничних странака (6 година), по правилу, повјерава на заштиту и васпитање мајци, јер је још увијек у великој мјери зависно од ње, ако она као личност нема такве негативне особине које би је чиниле неподобном за овакву обавезу. Оцјену о томе доноси суд на основу анализе проведених доказа који се односе на личне прилике те имовинско и социјално стање парничних странака. Свакако не би било у интересу дјече да буду раздвојена одн. да нека буду повјерена мајци, а нека оцу, о чему су нижестепени судови у овом случају водили рачуна.

Полазећи од мишљења стручног тима Центра за социјални рад Требиње и осталих проведених доказа, нижестепени судови су утврдили све потребне чињенице на основу којих су млдб. дјецу странака повјерили на заштиту и васпитање тужитељици. При томе су имали у виду услове који постоје код странака и услове под којима дјеца живе, старост дјече и њихову међусобну приврженост, породичне прилике оба родитеља и њихов карактер. Таква одлука је и по оцјени овог суда у интересу млдб. дјече.

Тужени је у поступку код нижестепених судова истицао, а то понавља и у ревизији, да су оба сина изразила жељу да буду повјерена њему на чување и васпитање. Међутим, како је напријед речено, ова околност није одлучујућа код доношења одлуке о повјеравању дјече. Нижестепени судови су на правилан начин цијенили околности у којима су дате изјаве дјече (оба дјетета су том приликом била видно узнемирана и плакала су). Стручни тим Центра за социјални рад Требиње, пред којим су дјеца дала изјаве, је из понашања дјече закључио да она уствари желе да живе код оба родитеља и да не прихватају њихов развод, тако да жеља коју су изразила није аутентична и плод је утицаја туженог и његове породице.

Одредбом члана 232. став 2. ПЗ је прописано да су родитељи првенствено обавезни да издржавају млдб. дјецу и да у извршавању те обавезе морају да искористе све своје могућности.

Према одредби члана 253. став 3. ПЗ, приликом утврђивања могућности лица које је дужно да даје издржавање суд ће узети у обзир сва његова примања и стварне могућности да стиче повећану зараду као и његове властите потребе и законске обавезе по основу издржавања.

Одредбом члана 259. ПЗ прописано је да ће суд лице које је дужно да даје издржавање, а у радном је односу, обавезати на плаћање будућих мјесечних износа издржавања који се одређују у проценту од плате односно зараде. Овај проценат, према одредби члана 261. поменутог закона, не може бити мањи од 15% за свако издржавано лице, а за сва лица која траже издржавање не може бити већи од 50%.

Нижестепени судови нису погрешно примијенили материјално право на штету туженог када су позивом на наведене материјално - правне прописе обавезали туженог на плаћање будућих мјесечних износа издржавања у проценту од 15% зараде коју остварује по основу рада за свако дијете. С обзиром на изнијето, а крај чињенице да укупни проценат за сву дјецу (45%) не премашује највиши износ издржавања од 50% од зараде туженог, није било законске могућности да се тужени обавезе да доприноси за издржавање млдб. дјеце у мањем проценту од 15%, како то неосновано тврди ревидент. Наиме, с обзиром на рјешење усвојено у члану 261. ПЗ, не постоји могућност да се у конкретном случају проценат снизи испод 15%, како то заговара ревидент, све и када би досуђени допринос млдб. дјечи странака превазилазио њихове потребе, што овдје није случај. Ово из разлога што досуђени износ на име издржавања представља законски минимум прописан одредбама члана 261. ПЗ.

Тачно је да у парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку (члан 2. став 1. ЗПП), али ово правило има изузетке, а један од изузетака је садржан у члану 72. ПЗ који прописује да у парницама за развод брака суд по службеној дужности одлучује о заштити, васпитању и издржавању млдб. дјеце. То значи да и у случају да тужитељица уопште није ни поставила захтјев за издржавање дјеце, суд би био дужан да о томе одлучи, јер код доношења одлуке о издржавању суд није везан за приједлоге странака.

На основу изложеног ваљало је на основу одредбе члана 248. ЗПП одлучити као у изреци.

На основу члана 397. став 1. у вези са чланом 387. ЗПП, суд је одбио захтјев тужитељице за накнаду трошкова ревизијског поступка на име састава одговора на ревизију, налазећи да ови трошкови нису били потребни за вођење парнице.

Предсједник вијећа
Тања Бундало

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић